

Finanční arbitr

Legerova 1581/69, 110 00 Praha 1 – Nové Město, Tel. +420 257 042 094,
ID datové schránky: qr9ab9x, e-mail: arbitr@finarbitr.cz, https://www.finarbitr.cz

Navrhovatel

Instituce

Česká pojišťovna a.s.
IČO 452 72 956
Spálená 75/16
110 00 Praha 1

Zástupce

Mgr. Robert Němec, LL.M.
advokát
IČO 662 41 821
Jáchymova 26/2
110 00 Praha 1

Č. j. FA/SR/ZP/1226/2018 - 27

Praha 18. 2. 2019

N á l e z

Finanční arbitr příslušný k rozhodování sporů podle § 1 odst. 1 zákona č. 229/2002 Sb., o finančním arbitrovi, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o finančním arbitrovi“), rozhodl v řízení zahájeném dne 11. 4. 2018 podle § 8 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi na návrh Navrhovatele proti Instituci, vedeném podle tohoto zákona a zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů, o určení neplatnosti pojistné smlouvy č. ■ ze dne 24. 4. 2013 a vydání bezdůvodného obohacení ve výši zaplaceného pojistného s příslušenstvím, takto:

- I. **Určuje se, že pojistná smlouva č. ■, kterou dne 24. 4. 2013 uzavřeli navrhovatel, ■, a instituce, Česká pojišťovna a.s., IČO 45272956, se sídlem Spálená 75/16, 110 00 Praha 1, je od počátku neplatná.**
- II. **Instituce, Česká pojišťovna a.s., je povinna navrhovateli, ■, zaplatit částku ve výši 63.000 Kč (slovy šedesát tři tisíc korun českých) s úrokem z prodlení ve výši 8,5 % ročně z částky 51.000 Kč (slovy padesát jedna tisíc korun českých) od 20. 2. 2018 do zaplacení a s úrokem z prodlení ve výši 8,5 % ročně z částky 3.000 Kč (slovy tři tisíce korun českých) od 27. 5. 2018 do zaplacení, a to do 3 dnů od právní moci nálezů.**
- III. **Návrh navrhovatele, ■, se ve zbývající části podle § 15 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi zamítá.**
- IV. **Instituce, Česká pojišťovna a.s., je povinna zaplatit sankci podle § 17a zákona o finančním arbitrovi ve výši 15.000 Kč (slovy patnáct tisíc korun českých) na účet Kanceláře finančního arbitra, č. ú. 19-3520001/0710, vedený u České národní banky, var. symbol 12262018, konst. symbol 558, a to do 15 dnů od právní moci nálezů.**

Odůvodnění:

1 Předmět řízení před finančním arbitrem a zkoumání podmínek řízení

Navrhovatel se domáhá určení neplatnosti pojistné smlouvy, kterou s Institucí uzavřel, z důvodu omylu o charakteru a nákladovosti pojistné smlouvy a neurčitosti nákladové struktury pojištění, a vydání bezdůvodného obohacení z neplatné pojistné smlouvy ve výši uhrazeného pojistného spolu se zákonným úrokem z prodlení.

Finanční arbitr zjistil, že dne 24. 4. 2013 uzavřel Navrhovatel s Institucí pojistnou smlouvu č. ■ označenou jako *Životní pojištění TOP Invest*, s počátkem pojištění dne 10. 5. 2013 a pojistnou dobou 32 let, s pojištěním pro případ smrti nebo dožití, s garantovanou pojistnou částkou pro případ smrti ve výši 10.000 Kč, s měsíčním běžným pojistným ve výši 1.500 Kč (dále jen „Pojistná smlouva“).

Finanční arbitr zjistil, že Pojistná smlouva obsahuje prohlášení pojistníka, že „[j]ako pojistník potvrzují, že jsem při uzavření pojistné smlouvy převzal(a) pojistné podmínky, verze ŽP-VPP-DIM-0002 a ŽP-DPP-DIM-0004, modelový příklad a Informace o Programu Lady na CD a byl(a) s nimi seznámen(a)“. Finanční arbitr nezjistil, že by se součástí Pojistné smlouvy nestaly Všeobecné pojistné podmínky pro životní pojištění ve verzi ŽP-VPP-DIM-0002 (dále jen „Všeobecné pojistné podmínky“) a Doplnkové pojistné podmínky životního pojištění ve verzi ŽP-DPP-DIM-0004 (dále jen „Doplnkové pojistné podmínky“).

Pojistná smlouva je smlouvou, ve které se sjednává pojištění pro případ smrti nebo dožití, tedy smlouvou o životním pojištění ve smyslu § 54 odst. 1 zákona č. 37/2004 Sb., o pojistné smlouvě a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o pojistné smlouvě“), resp. ve znění účinném ke dni uzavření Pojistné smlouvy.

Ze shromážděných podkladů finanční arbitr nezjistil, že by Navrhovatel Pojistnou smlouvu neuzavřel jako spotřebitel, tedy fyzická osoba, která nejedná v rámci své obchodní nebo jiné podnikatelské činnosti, jak ho definují hmotněprávní předpisy. Finanční arbitr tedy pro účely tohoto řízení považuje Navrhovatele za spotřebitele, který může být účastníkem řízení před finančním arbitrem, neboť jsou splněny podmínky stanovené v § 1 odst. 1 písm. e) ve spojení s § 3 odst. 2 zákona o finančním arbitrovi.

Finanční arbitr z obchodního rejstříku zjistil, že Instituce je pojišťovnou a podle Pojistné smlouvy i pojistitelem, může tedy být účastníkem řízení před finančním arbitrem, neboť jsou splněny podmínky stanovené v § 1 odst. 1 písm. e) ve spojení s § 3 odst. 1 písm. e) zákona o finančním arbitrovi.

K rozhodování sporu mezi Navrhovatelem a Institucí je finanční arbitr příslušný, protože se jedná o spor mezi spotřebitelem a pojistitelem při distribuci životního pojištění nebo při výkonu práv a plnění povinností ze životního pojištění ve smyslu ustanovení § 1 odst. 1 písm. e) ve spojení s § 3 odst. 1 a 2 zákona o finančním arbitrovi, když k rozhodování tohoto sporu je podle § 7 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, dána pravomoc českých soudů.

2 Tvrzení Navrhovatele

Navrhovatel tvrdí, že Pojistnou smlouvu uzavřel na doporučení pojišťovacího zprostředkovatele, ■ ze společnosti Fincentrum a.s. (dále jen „Pojišťovací zprostředkovatel“). Navrhovatel tvrdí, že požadoval zhodnocení úspor a naspoření částky ke splacení hypotéky.

Navrhovatel tvrdí, že mu Pojišťovací zprostředkovatel před podpisem Pojistné smlouvy sdělil, že finanční prostředky budou investovány Institucí do podílových fondů s konzervativní strategií. Navrhovatel přiznává, že věděl o investičním riziku, ale vzhledem k růstu fondů doufal v zisk. Navrhovatel tvrdí, že Pojišťovací zprostředkovatel vyplnil jako pojistnou částku 10.000 Kč zřejmě proto, aby smlouva naplňovala svoji podstatu. Navrhovatel tvrdí, že nepotřeboval být pojištěn na částku 10.000 Kč pro případ smrti. Navrhovatel tvrdí, že toto investiční pojištění bral spíše jako krátkodobou investici. Navrhovatel tvrdí, že k uzavření produktu „byl nalákan i skrz možnost daňových odpočtů“. Navrhovatel tvrdí, že jeho úmysl spořit vyplývá i z toho, že si po zákonné úpravě zvolil možnost spoření s právem naspořenou částku vybrat, nikoliv tedy možnost dalších daňových úlev.

Navrhovatel tvrdí, že při uzavření Pojistné smlouvy nebyl řádně seznámen s nákladovostí produktu. Navrhovatel tvrdí, že zcela jistě neobdržel přehled poplatků nebo souhrn údajů o nákladovosti Pojistné smlouvy. Navrhovatel tvrdí, že ho ani nenapadlo, že by smlouva měla být nákladová, když jde o spoření. Navrhovatel tvrdí, že mu Instituce každoročně zasílala výpis pojištění. V prvních třech letech podle tvrzení Navrhovatele nešlo z výpisů nic poznat, o znepokojujících skutečnostech se dozvěděl až na základě výpisu z 9. 5. 2017.

Navrhovatel tvrdí, že Pojistná smlouva je neplatná od samého počátku, protože se nejedná o pojistnou smlouvu, když částka 10.000 Kč „je zde uvedena pouze z nutností“. Navrhovatel tvrdí, že nebyl informován o nákladovosti produktu, přičemž konkrétní výše nákladů nebyla dohledatelná ani v pojistných podmínkách.

3 Tvrzení Instituce

Instituce odmítá nárok Navrhovatele, který vznesl v řízení před finančním arbitrem, jako neoprávněný.

Instituce tvrdí, že Navrhovatel převzal návrh Pojistné smlouvy, Všeobecné pojistné podmínky a Doplnkové pojistné podmínky a byl seznámen s modelací průběhu pojištění.

Instituce tvrdí, že byl-li Navrhovatel v omylu při uzavření Pojistné smlouvy o charakteru produktu, zavinil si takový omyl vlastní nedbalostí a nejde tak o omyl omluvitelný. Instituce tvrdí, že smlouva obsahuje viditelné označení, že jde o smlouvu o životním pojištění, která je uzavírána na dobu 32 let, a že finanční prostředky jsou uchovávány ve fondech.

Instituce argumentuje, že každá svéprávná osoba má rozum průměrného člověka i schopnost užívat jej s běžnou péčí a opatrností a že to každý od ní může v právním styku důvodně očekávat. Instituce argumentuje, že u každého závazku, do kterého spotřebitel vstupuje, se předpokládá, že se zájemce o pojištění bude zajímat o to, jaké důsledky pro něj uzavření závazku bude mít. Pokud má spotřebitel pochybnosti o tom, že poskytnuté informace správně pochopil, nebo některé informace zcela postrádá, měl by se snažit o jejich objasnění. Instituce tvrdí, že po uzavření smlouvy je spotřebitel stranou závazku a měl by se snažit dostát svým povinnostem vůči druhé smluvní straně. Pozdější snaha pojistníka vyvázat se ze smluvního vztahu s argumentem, že přesně nepochopil, k čemu se zavázal, neboť se ani příliš nezajímal o obsah smluvní dokumentace, je podle Instituce v rozporu s principem poctivosti.

Instituce argumentuje, že na Navrhovatele je třeba pohlížet jako na průměrného spotřebitele, přičemž ochrana spotřebitele má své meze a v žádném případě ji nelze pojímat jako obranu jeho lehkomylnosti a neodpovědnosti.

Instituce považuje za účelové námitky Navrhovatele o tom, že mu Pojistná smlouva byla prezentována jako spoření. Instituce namítá, že Pojistná smlouva ani pojistné podmínky nikde neobsahují výraz „spoření“. Instituce tvrdí, že splnila svoji informační povinnost v souladu s § 65 a 66 zákona o pojistné smlouvě, což Navrhovatel stvrdil svým podpisem Pojistné smlouvy. Instituce tvrdí, že nezatajila ani netají žádný důležitý údaj o sjednaných pojistných smlouvách.

Instituce argumentuje, že Navrhovatel byl v Doplnkových pojistných podmínkách informován o existenci počátečních a správních nákladů a že náklady jsou v ceně pojištění zahrnuty ve výši stanovené podle pojistně technických zásad. Instituce tvrdí, že v době uzavření Pojistné smlouvy neměla povinnost o těchto zásadách Navrhovatele informovat.

Instituce namítá, že v případě, že by byla nucena vydat Navrhovateli veškeré dosud uhrazené pojistné v rámci Pojistné smlouvy, pak by došlo k bezprecedentnímu zvýhodnění Navrhovatele, neboť Instituce mu nejen poskytla pojistné krytí, ale zároveň také dlouhodobě spravovala finance v investiční složce.

Instituce tvrdí, že Pojišťovací zprostředkovatel jednal při sjednání Pojistné smlouvy s Navrhovatelem s odbornou péčí, když informoval Navrhovatele o sjednávaném produktu a rizicích spojených s investováním finančních prostředků. Instituce argumentuje, že pojišťovací agent odpovídá samostatně za škody, které svou činností jinému způsobí.

Instituce vznáší námitku promlčení k nároku Navrhovatele dovolat se relativní neplatnosti Pojistné smlouvy pro omyl ve smyslu § 49a ve spojení s § 40a zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „starý občanský zákoník“). Instituce vznáší námitku promlčení k právu Navrhovatele na vydání bezdůvodného

obohacení pro případ celkové i částečné neplatnosti Pojistné smlouvy ve smyslu § 107 starého občanského zákoníku a k právu na náhradu škody ve smyslu § 106 starého občanského zákoníku. InSTITUTE tvrdí, že se Navrhovatel o případné újmě ve své majetkové sféře (odpovídajícímu tvrzenému nároku) dozvěděl prostřednictvím jednotlivých výročních dopisů. V dalším vyjádření InSTITUTE tvrdí, že Navrhovatel věděl o neplatnosti Pojistné smlouvy již v okamžiku uzavření Pojistné smlouvy, protože věděl o všech skutečnostech, na základě kterých nyní dovozuje neplatnost Pojistné smlouvy.

InSTITUTE tvrdí, že není pasivně legitimovaná co do vydání bezdůvodného obohacení v části účtovaných počátečních nákladů (v celkové výši 19.184 Kč), kdy to není InSTITUTE, která se měla bezdůvodně obohatit na úkor Navrhovatele, ale Pojišťovací zprostředkovatel, kterému byla tato částka jakožto provize za sjednání Pojistné smlouvy vyplacena. InSTITUTE tvrdí, že Navrhovatel se na uzavření Pojistné smlouvy podílel jako tzv. tipař, za což obdržel provizi.

4 Jednání o smíru

Finanční arbitr v souladu s § 1 odst. 3 zákona o finančním arbitrovi vyzval účastníky řízení ke smírnému vyřešení sporu. Navrhovatel sdělil, že by byl ochoten k uzavření smíru za podmínky vrácení pojistného sníženého o 2 – 3 % uhrazené částky. InSTITUTE v řízení před finančním arbitrem sdělila, že nepovažuje smírné řešení sporu za možné.

Smírného řešení se nepodařilo finančnímu arbitrovi dosáhnout.

5 Právní posouzení

Finanční arbitr podle § 12 odst. 1 a 3 zákona o finančním arbitrovi rozhoduje podle svého nejlepšího vědomí a svědomí, nestranně, spravedlivě a bez průtahů a pouze na základě skutečností zjištěných v souladu se zákonem o finančním arbitrovi a zvláštními právními předpisy. Finanční arbitr při svém rozhodování vychází ze skutkového stavu věci a volně hodnotí shromážděné podklady.

Finanční arbitr při rozhodování aplikuje rozhodné psané právo, posuzuje všechny shromážděné podklady samostatně i ve vzájemné souvislosti s přihlédnutím k předmětu projednávaného sporu. Finanční arbitr se tam, kde je to možné, opírá a odvolává na relevantní ustálenou judikaturu obecných soudů nebo Ústavního soudu. Finanční arbitr tak činí proto, aby jeho rozhodnutí bylo věcně a právně správné a přesvědčivé pro obě strany sporu, a zároveň i pro soud, který bude případně na základě žaloby kterékoli strany sporu rozhodnutí finančního arbitra přezkoumávat, rozhodnutí finančního arbitra jako správné potvrdil a žalobu proti němu zamítl.

Předmětem sporu mezi Navrhovatelem a Institucí je posouzení platnosti Pojistné smlouvy a s tím související nárok na vydání bezdůvodného obohacení spolu se zákonným úrokem z prodlení.

5.1 *Skutková zjištění*

Finanční arbitr ze shromážděných podkladů zjistil, že

- a) Navrhovatel s Institucí uzavřeli dne 24. 4. 2013 Pojistnou smlouvu, s počátkem pojištění ode dne 10. 5. 2013, s pojistnou dobou 32 let, s měsíčním běžným pojistným ve výši 1.500 Kč, sjednanou garantovou částkou pro případ smrti ve výši 10.000 Kč, s umístěním 50 % běžného i mimořádného pojistného do Dluhopisového fondu, 50 % běžného pojistného i mimořádného pojistného do Fondu peněžního trhu (*zjištěno z Pojistné smlouvy*);
- b) Navrhovatel zaplatil v souvislosti s Pojistnou smlouvou pojistné v celkové výši 99.000 Kč, poslední platbu pojistného uhradil Navrhovatel dne 20. 9. 2018 ve výši 1.500 Kč (*zjištěno z výpisu plateb pojistného předloženého Institucí dne 12. 6. 2018*

a doplněného o výpis z účtu Navrhovatele předložený Navrhovatelem dne 18. 10. 2018);

c) pojištění založené Pojistnou smlouvou dosud nebylo ukončeno.

5.2 Rozhodná právní úprava

Navrhovatel a Instrukce uzavřeli Pojistnou smlouvu za účinnosti zákona o pojistné smlouvě a starého občanského zákoníku. Podle § 1 odst. 2 zákona o pojistné smlouvě platí, že „[n]ejsou-li některá práva a povinnosti účastníků soukromého pojištění upravena tímto zákonem nebo zvláštním právním předpisem, řídí se občanským zákoníkem.“

Podle § 3028 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „nový občanský zákoník“), který nabyl účinnosti dne 1. 1. 2014 a nahradil zákon o pojistné smlouvě i starý občanský zákoník, se tímto zákonem (myšleno novým občanským zákoníkem) „řídí práva a povinnosti vzniklé ode dne nabytí jeho účinnosti“, přičemž podle odstavce 3 téhož ustanovení se právní poměry, na které se nevztahuje odstavce druhý (práva osobní, rodinná a věcná), a „vzniklé přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, jakož i práva a povinnosti z nich vzniklé, včetně práv a povinností z porušení smluv uzavřených přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona“ řídí dosavadními právními předpisy, tedy zákonem o pojistné smlouvě a starým občanským zákoníkem.

Na pojistnou smlouvu obecně, a tedy i na Pojistnou smlouvu, je současně nutno nahlížet jako na tzv. absolutní neobchod (absolutní občanskoprávní vztah) a rovněž jako na smlouvu spotřebitelskou, jelikož naplňuje znaky uvedené v ustanovení § 52 starého občanského zákoníku, kdy na jedné straně Pojistné smlouvy stojí Instrukce jako osoba, která při uzavírání a plnění Pojistné smlouvy jedná v rámci své obchodní nebo jiné podnikatelské činnosti, a na straně druhé Navrhovatel jako spotřebitel, tedy fyzická osoba, která při uzavírání a plnění Pojistné smlouvy nejedná v rámci své obchodní nebo jiné podnikatelské činnosti nebo v rámci samostatného výkonu svého povolání.

Finanční arbitr při rozhodování sporu musí na Navrhovatele pohlížet minimálně jako na tzv. průměrného spotřebitele, definice průměrného spotřebitele je explicitně obsažena například v bodu 18 preambule směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/29/ES ze dne 11. 5. 2005 o nekalých obchodních praktikách vůči spotřebitelům na vnitřním trhu a o změně směrnice Rady 84/450/EHS, směrnic Evropského parlamentu a Rady 97/7/ES, 98/27/ES a 2002/65/ES a nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 2006/2004. Průměrným spotřebitelem se rozumí spotřebitel, který má dostatek informací a je v rozumné míře pozorný a opatrný, s ohledem na sociální, kulturní a jazykové faktory. Shodné pojetí převzal i Nejvyšší soud v rozhodnutí ze dne 30. 5. 2007, sp. zn. 32 Odo 229/2006, nebo v rozhodnutí ze dne 30. 10. 2009, sp. zn. 23 Cdo 1057/2009.

Praktickým projevem spotřebitelské ochrany je pak zejména zákaz tzv. zneužívajících klauzulí, ujednání, která ve smyslu § 56 starého občanského zákoníku zakládají v rozporu s požadavkem dobré víry a k újmě spotřebitele, značnou nerovnováhu v právech a povinnostech stran. Kritérium posuzování nerovnováhy v právech a povinnostech stran, resp. vážnost jeho aplikace, je pak umocněno tím, že se jedná o adhezní smlouvu, tedy o smlouvu spadající do kategorie smluv, kterou typizuje skutečnost, že obsah práv a povinností právního vztahu není dán vyjednáváním stran, ale záměrem, vůlí smluvní strany v postavení dodavatele.

5.3 Rozhodná smluvní úprava

Finanční arbitr ze shromážděných podkladů nezjistil, že by Navrhovatel neměl před podpisem Pojistné smlouvy k dispozici všechny potřebné dokumenty a nemohl si je tedy řádně prostudovat, případně že by nemohl podpis Pojistné smlouvy odložit o dobu k jejich prostudování potřebnou.

Právní vztah založený Pojistnou smlouvou se tedy řídí Pojistnou smlouvou, Všeobecnými pojistnými podmínkami a Doplňkovými pojistnými podmínkami.

5.4 Posouzení platnosti Pojistné smlouvy

Finanční arbitr posuzoval, zda smluvní ujednání Doplňkových pojistných podmínek o strhávání nákladů a rizikového pojistného jsou určitá ve smyslu § 37 odst. 1 starého občanského zákoníku, podle kterého: „*[p]rávní úkon musí být učiněn svobodně a vážně, určitě a srozumitelně; jinak je neplatný.*“

Podle § 7 odst. 1 zákona o pojistné smlouvě musí mít pojistná smlouva písemnou formu, s výjimkou případů, kdy zakládá pojištění s pojistnou dobou kratší než 1 rok (krátkodobé pojištění). Finanční arbitr odkazuje na závěry Nejvyššího soudu v rozhodnutí ze dne 26. 3. 2008, sp. zn. 32 Odo 1242/2005, že „*[j]de-li o právní úkon, pro který je stanovena pod sankcí neplatnosti písemná forma, musí určitost obsahu projevu vůle vyplývat z textu listiny, na níž je tento projev vůle zaznamenán.*“

Všechna ujednání Pojistné smlouvy tedy musí být písemná a zaznamenána určitě a srozumitelně. Určitost je chápána jako kvalita obsahu právního úkonu (viz rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 27. 5. 2010, sp. zn. 23 Cdo 1122/2010: „*Určitost představuje kvalitu obsahu právního úkonu; právní úkon je neurčitý, jestliže se jednajícím nezdařilo jednoznačným způsobem stanovit obsah vůle, přičemž neurčitost tohoto obsahu nelze odstranit a překlenout ani za použití výkladových pravidel.*“).

Právní úkon není neurčitý, lze-li jeho obsah vyložit výkladem, viz rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 19. 10. 2006, sp. zn. 29 Odo 573/2005: „*Závěr o neurčitosti právního úkonu předpokládá, že ani jeho výkladem nelze dospět k nepochybnému poznání, co chtěl účastník projevit.*“

5.4.1. Ujednání o počátečních a správních nákladech

Finanční arbitr z Tabulky měsíčního rizikového pojistného a nákladů za dobu trvání pojištění předložené Institucí dne 12. 6. 2018 zjistil, že Instituce odečítala měsíčně (do 30. 5. 2018, tedy do data vyhotovení Tabulky) z kapitálové hodnoty pojištění správní náklady ve výši 135,45 Kč (v celkové výši 8.262,45 Kč) a počáteční náklady ve výši 70,60 Kč (výše počátečních nákladů k datu počátku pojištění činila 19.183,93 Kč).

Podle čl. 1 bodu 3.1 Doplňkových pojistných podmínek platí, že „*3.1. Pojistitel je oprávněn od data počátku pojištění první den každého zúčtovacího období snižovat kapitálovou hodnotu pojištění o počáteční a správní náklady stanovené podle pojistně matematických zásad pojistitele. Pojistitel je oprávněn započíst si neuhrazené náklady vůči pojistnému plnění, které je vypláceno při skončení pojištění nebo vůči odkupnému. Další informace k uplatňování nákladů jsou uvedeny v Přehledu poplatků.*“

Z Doplňkových pojistných podmínek není ani výkladem seznatelná reálná výše ani způsob, který by vedl ke stanovení poměrné výše nákladů k placenému běžnému měsíčnímu pojistnému, které Instituce Navrhovateli strhává. Doplňkové pojistné podmínky nejsou doplněny žádným dalším ujednáním, které by upřesňovalo výši počátečních a správních nákladů. Výše počátečních a správních nákladů není seznatelná ani z přehledů poplatků předložených Institucí.

Z Doplňkových pojistných podmínek vyplývá, že Instituce uplatňuje na vrub Navrhovatele jisté náklady, ty však nelze v rámci smluvního textu v žádné podobě identifikovat, resp. individualizovat, a nelze tudíž ani určit výši těchto počátečních nákladů a jiných nákladů a to ani přibližně, což potenciálně vede k absurdnímu důsledku stržení, např. každého celého běžného pojistného.

Je pak právně irelevantní vzhledem k posuzování platnosti strhávání počátečních a správních nákladů, že se Navrhovatel a Instituce Pojistnou smlouvou po určitou dobu řídili.

Finanční arbitr odkazuje na závěry Nejvyššího soudu v rozhodnutí ze dne 27. 10. 1999, sp. zn. 22 Cdo 910/98, že „[p]latné právo neumožňuje zpětné zhojení vad právních úkonů absolutně neplatných (konvalidaci).“

Přístup a závěry finančního arbitra jsou též v souladu se závěry Nejvyššího soudu v rozhodnutí ze dne 3. 3. 2009, sp. zn. 32 Cdo 661/2008, kde v tomto sporu podle článku X, bod 2.6 leasingové smlouvy v případě úplného zničení nebo odcizení předmětu leasingu náležely žalobkyni (leasingové společnosti) mj. „odúročené finanční služby“. Smlouva samotná, ani obchodní podmínky však nestanovily, jakým způsobem má být odúročení finanční služby provedeno, pojem finanční služby nedefinují, tento pojem není uveden ani ve splátkovém kalendáři. Soud prvního stupně proto došel k závěru, že ujednání obsažené v článku X, bod 2.6 obchodních podmínek, které jsou nedílnou součástí smlouvy mezi účastníky uzavřené (podle jejíhož obsahu vztahy mezi účastníky posuzoval), je absolutně neplatné podle § 37 odst. 1 starého občanského zákoníku. Nejvyšší soud tento názor potvrdil, když „[s] ohledem na skutková zjištění soudy učiněná vztahující se k obsahu smlouvy a obchodních podmínek i splátkového kalendáře jako jejích součástí považuje dovolací soud za správný závěr o neurčitosti pojmu "odúročená finanční služba" a s tím související závěr o neplatnosti příslušné části článku X. bod 2.6. smlouvy podle § 37 odst. 1 obč. zák.“

Ujednání o strhávání počátečních a správních nákladů v čl. 1 bodu 3.1 Doplňkových pojistných podmínek je s ohledem na výše uvedené neurčité a podle § 37 odst. 1 starého občanského zákoníku neplatné.

5.4.2. Ujednání o rizikovém pojistném

Čl. 1 bod 1.6 a 1.7 Doplňkových pojistných podmínek upravuje rizikové pojistné takto: „1.6. Pojistitel je oprávněn od data počátku pojištění první den každého zúčtovacího období snižovat kapitálovou hodnotu pojištění o rizikové pojistné za základní pojištění. 1.7. Rizikové pojistné za základní pojištění stanoví pojistitel podle pojistně matematických zásad pojistitele, především s ohledem na věk pojištěného, pojistnou částku platnou pro aktuální zúčtovací období a na zdravotní stav pojištěného k datu sjednání pojištění nebo k datu poslední změny pojistné částky nebo pojistného. Ke změně rizikového pojistného dochází pravidelně každý pojistný rok vždy ve výroční den pojištění.“

Finanční arbitr z Tabulky měsíčního rizikového pojistného a nákladů za dobu trvání pojištění předložené Institucí dne 12. 6. 2018 zjistil, že Instituce odečítala měsíčně (do 30. 5. 2018, tedy do data vyhotovení Tabulky) z kapitálové hodnoty pojištění rizikové pojistné za pojištění rizika smrti v rozmezí 0,90 Kč až 1,20 Kč.

V Pojistné smlouvě ani v Doplňkových pojistných podmínkách nebo jiných smluvních dokumentech, které tvoří součást Pojistné smlouvy, přitom není sjednána výše rizikového pojistného, které si Instituce strhává na pojištění smrti (tj. výše, v jaké Instituce rizikové pojistné strhávala, nemá jakoukoliv oporu ve sjednané Pojistné smlouvě).

Ujednání čl. 1 bodu 1.6 a 1.7 Doplňkových pojistných podmínek jsou neplatná z důvodu neurčitosti ve smyslu § 37 odst. 1 starého občanského zákoníku a finanční arbitr odkazuje na důvody, kvůli kterým shledal neplatnost ujednání o počátečních a správních nákladech.

5.4.3. Posouzení platnosti Pojistné smlouvy jako celku

Finanční arbitr shledal neplatnost ujednání o počátečních, správních nákladech a rizikovém pojistném.

Podle § 41 starého občanského zákoníku platí, že „[v]ztahuje-li se důvod neplatnosti jen na část právního úkonu, je neplatnou jen tato část, pokud z povahy právního úkonu nebo z jeho obsahu anebo z okolností za nichž k němu došlo, nevyplývá, že tuto část nelze oddělit od ostatního obsahu.“

K částečné neplatnosti právního úkonu finanční arbitr odkazuje na ustálený přístup Nejvyššího soudu, vyjádřený např. v rozhodnutí ze dne 31. 10. 2013, sp. zn. 33 Cdo 1867/2012: „*oddělitelnost části právního úkonu od ostatního jeho obsahu je třeba vždy dovodit výkladem z povahy právního úkonu nebo z jeho obsahu anebo z okolností, za nichž k němu došlo (§ 35 obč. zák.). Neoddělitelnost je tak třeba chápat ve smyslu obsahovém nikoliv reálné neoddělitelnosti; podle zásady favor negotii je pak třeba dávat přednost přístupu, který jinak zachovává ostatní části smlouvy (v projednávaném případě dohodu žalobkyně a žalované o provizi ve výši 5 % z kupní ceny od 7.073.820,- Kč do 7.527.269,- Kč a ve výši 6 % z kupní ceny 7.527.270,- Kč).*“

Při posuzování věci z pohledu oddělitelnosti právního úkonu vyšel finanční arbitr ze zákonné definice pojistné smlouvy uvedené v § 2 zákona o pojistné smlouvě, že „*[p]ojistná smlouva je smlouvou o finančních službách, ve které se pojistitel zavazuje v případě vzniku nahodilé události poskytnout ve sjednaném rozsahu plnění a pojistník se zavazuje platit pojistiteli pojistné.*“

Rozhodný je tedy závazek pojistníka platit pojistné a tomu odpovídá závazek pojistitele vyplatit pojistné plnění.

Vůle Instituce vyplatit pojistné plnění v kapitálové hodnotě snížené o náklady a rizikové pojistné byla zásadní při uzavírání Pojistné smlouvy (srov. čl. 2 bod 1.1 a 1.2 Doplňkových pojistných podmínek, podle kterých v případě dožití vyplatí Instituce Navrhovateli kapitálovou hodnotu pojištění a v případě smrti Navrhovatele vyplatí oprávněné osobě sjednanou pojistnou částku a kapitálovou hodnotu pojištění ve spojení s bodem 2.5 Doplňkových pojistných podmínek, podle kterého se kapitálová hodnota pojištění snižuje k 1 dni každého zúčtovacího období o rizikové pojistné za základní pojištění, počáteční a správní náklady a poplatky). Finanční arbitr nezjistil, že by cílem, se kterým uzavřela Instituce Pojistnou smlouvu, nebylo poskytnout sjednaný pojistný produkt a nebylo současně realizovat vlastní ekonomickou činnost, nicméně neplatnost ujednání o nákladech a rizikovém pojistném tento účel narušuje a finanční arbitr z toho dovozuje, že Instituce by bez nákladů a rizikového pojistného Pojistnou smlouvu neuzavřela, protože by poskytovala pojistnou ochranu a správu investice bezúplatně.

Neplatná ujednání o počátečních, správních nákladech a rizikovém pojistném, nejsou proto ve smyslu § 41 starého občanského zákoníku oddělitelná od ostatních ujednání pojistných podmínek a Pojistná smlouva je tudíž neplatná jako celek.

5.5 Vydání bezdůvodného obohacení a námitka promlčení

Podle § 451 starého občanského zákoníku platí: „*(1) Kdo se na úkor jiného bezdůvodně obohatí, musí obohacení vydat. (2) Bezdůvodným obohacením je majetkový prospěch získaný plněním bez právního důvodu, plněním z neplatného právního úkonu nebo plněním z právního důvodu, který odpadl, jakož i majetkový prospěch získaný z nepoctivých zdrojů.*“

Instituce se v tomto případě na úkor Navrhovatele bezdůvodně obohatila přijatým pojistným na základě neplatné Pojistné smlouvy.

Instituce vnesla v řízení před finančním arbitrem námitku promlčení pro vydání bezdůvodného obohacení pro případ neplatnosti Pojistné smlouvy. Návrh na zahájení řízení podal Navrhovatel k finančnímu arbitrovi dne 11. 4. 2018. Podáním návrhu na zahájení řízení před finančním arbitrem se podle § 8 odst. 2 zákona o finančním arbitrovi ve spojení s § 112 starého občanského zákoníku staví promlčecí doba práva na vydání bezdůvodného obohacení.

Subjektivní promlčecí doba práva na vydání plnění z bezdůvodného obohacení je podle § 107 odst. 1 starého občanského zákoníku dvouletá, když platí, že „*[p]rávo na vydání plnění z bezdůvodného obohacení se promlčí za dva roky ode dne, kdy se oprávněný dozví, že došlo k bezdůvodnému obohacení a kdo se na jeho úkor obohatil.*“

Objektivní promlčecí doba je podle § 107 odst. 2 starého občanského zákoníku tříletá, resp. desetiletá při úmyslném bezdůvodném obohacení, když platí, že „[n]ejpozději se právo na vydání plnění z bezdůvodného obohacení promlčí za tři roky, a jde-li o úmyslné bezdůvodné obohacení, za deset let ode dne, kdy k němu došlo.“

Pokud jde o vzájemný vztah subjektivní a objektivní promlčecí doby, pak odkazuje finanční arbitr na ustálenou judikaturu Nejvyššího soudu, že „[v]e vzájemném vztahu subjektivní a objektivní promlčecí doby se právo promlčí uplynutím jedné z nich i tehdy, běží-li ještě druhá promlčecí doba“ (viz např. rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 18. 3. 2008, sp. zn. 28 Cdo 3977/2007).

Stran počátku běhu subjektivní promlčecí doby práva na vydání bezdůvodného obohacení Nejvyšší soud konstantně dovozuje, že „[z] hlediska posouzení počátku běhu dvouleté subjektivní promlčecí doby podle § 107 odst. 1 obč. zák. je tedy rozhodný okamžik, kdy se oprávněný v konkrétním případě skutečně dozví o tom, že došlo na jeho úkor k získání bezdůvodného obohacení a kdo je získal. Jinak řečeno, pro začátek běhu subjektivní promlčecí doby k uplatnění práva na vydání bezdůvodného obohacení se vyžaduje skutečná (prokázaná) a nikoli jen předpokládaná vědomost oprávněného. K tomu dochází tehdy, kdy oprávněný zjistí takové skutkové okolnosti, které mu umožní uplatnit jeho právo žalobou u soudu. V případě bezdůvodného obohacení získaného plněním z neplatné smlouvy (§ 457 obč. zák.) je pak rozhodující subjektivní moment, kdy oprávněný zjistí takové okolnosti, z nichž lze dovodit, že smlouva, z níž bylo plněno, je neplatná“ (viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 3. 2007, sp. zn. 33 Odo 306/2005).

Prokázanou vědomost Navrhovatele o vzniku bezdůvodného obohacení dovozuje finanční arbitr z výročního dopisu ze dne 10. 5. 2017, ve kterém Instituce Navrhovatele informovala o výši rizikového pojistného (46 Kč), nákladech (9.890 Kč), kapitálové hodnotě (63.966 Kč) a výši odkupného (31.342 Kč). Finanční arbitr neshledal důvodnou námitku Instituce, že se Navrhovatel o výši bezdůvodného obohacení dozvěděl již při uzavření Pojistné smlouvy nebo z výročních dopisů za uplynulé pojistné roky 2013 až 2016, když ze samotné smluvní dokumentace ani z výročních dopisů do roku 2017 nevyplývají žádné konkrétní informace o účtovaných nákladech.

Protože od května roku 2017, tedy od okamžiku počátku plynutí subjektivní promlčecí doby práva na vydání bezdůvodného obohacení, neuplynula do zahájení řízení před finančním arbitrem (11. 4. 2018) doba dvou let, použije se pro posouzení promlčení nároku Navrhovatele na vydání bezdůvodného obohacení objektivní tříletá lhůta, což znamená, že mezní datum rozhodné pro promlčení vydání bezdůvodného obohacení je den 11. 4. 2015, tj. tři roky před podáním návrhu k finančnímu arbitrovi. Objektivní promlčecí doba začala běžet faktickým zaplacením každého pojistného. Pojistné, které Navrhovatel zaplatil před datem 11. 4. 2015 je promlčené.

Pokud by se Instituce měla bezdůvodně obohatit na úkor Navrhovatele úmyslně, počítala by se místo objektivní tříleté promlčecí lhůty promlčecí lhůta desetiletá. Otázku prokazování úmyslu u bezdůvodného obohacení řešil Nejvyšší soud ve svém rozhodnutí ze dne 20. 2. 2003, sp. zn. 33 Odo 938/2002, ve kterém vyslovil závěr, že „nutno prokázat existenci vědomosti žalovaného o tom, že při uzavírání smlouvy o sdružení a přijetí vkladu od žalobkyně musel žalovaný skutečně vědět nebo být minimálně srozuměn (úmysl nepřímý) s tím, že přijetím finanční částky na svůj účet se bezdůvodně obohacuje. Takové skutkové závěry by přitom musely vyplynout z dokazování provedeného v tomto řízení, neboť Nejvyšší soud ČR je vázán skutkovými zjištěními, která učinil na základě provedeného dokazování Nejvyšší soud. V průběhu řízení však nebyla prokázána vědomost žalovaného o tom, že může získat bezdůvodné obohacení, a že s tímto následkem svého jednání byl srozuměn. Z dokazování naopak vyplynulo, že po uzavření smlouvy a vložení finančních prostředků žalobkyní na účet žalovaného, vyplatil žalovaný žalobkyni úroky z jejího vkladu. Nelze akceptovat názor dovolatelky, že úmysl bezdůvodně se obohatit lze dovodit již z toho, že činnost žalovaného je podle platné právní úpravy zakázaná.“

O úmyslné bezdůvodné obohacení na straně Instituce by tedy šlo v případě, že by věděla nebo byla alespoň srozuměna s tím, že přijímáním běžného pojistného od Navrhovatele se bezdůvodně obohacuje. Ze shromážděných podkladů finanční arbitr nezjistil, že by Instituce nebyla přesvědčena o platnosti Pojistné smlouvy, nebo že by Instituce měla úmysl (ať přímý či nepřímý) bezdůvodně se obohatit na úkor Navrhovatele. Finanční arbitr nezjistil, že by Instituce nebyla připravena plnit v případě pojistné události. Finanční arbitr nemůže pro posouzení promlčení v tomto případě desetiletou promlčecí dobu použít.

K námitce promlčení v rozporu s dobrými mravy Nejvyšší soud judikoval ve svém rozhodnutí ze dne 13. 3. 2014, sp. zn. 25 Cdo 2593/2011, že „[u]platnění námitky promlčení by se přičilo dobrým mravům jen v těch výjimečných případech, kdy by bylo výrazem zneužití tohoto práva na úkor účastníka, který marné uplynutí promlčecí doby ničím nezavinil, a vůči němuž by za takové situace zánik nároku v důsledku promlčení byl nepřiměřeně tvrdým postihem ve srovnání s rozsahem a charakterem jím uplatňovaného práva a s důvody, pro které své právo včas neuplatnil. O jednání vykazující znaky přímého úmyslu poškodit druhého účastníka by ovšem nebylo možno uvažovat z okolností a důvodů, z nichž je vznik uplatněného nároku dovozován, nýbrž jen z konkrétních okolností, za nichž byla námitka promlčení tohoto nároku uplatněna. Tyto okolnosti by přitom musely být naplněny v natolik výjimečné intenzitě, aby byl odůvodněn tak významný zásah do principu právní jistoty, jakým je odepření práva uplatnit námitku promlčení (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 11. 2001, sp. zn. 25 Cdo 2905/99, nebo rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 10. 2007, sp. zn. 33 Odo 561/2006)“.

Z předložených podkladů finanční arbitr nezjistil, že by k promlčení uplatněného nároku Navrhovatele došlo vinou Instituce nebo že by námitka promlčení byla projevem zneužití práva na úkor Navrhovatele, natož pak, aby některý z těchto důvodů byl naplněn v tak výjimečné intenzitě, která by odůvodňovala odepření možnosti uplatnit námitku promlčení.

Protože finanční arbitr posoudil námitku promlčení, kterou vnesla Instituce, jako důvodnou, zabýval se tím, jakou částku pojistného uhradil Navrhovatel od 11. 4. 2015. Z výpisu plateb pojistného předloženého Institucí a doplněného o výpis z účtu Navrhovatele zjistil finanční arbitr, že Navrhovatel uhradil Instituci v období od 11. 4. 2015 do 20. 9. 2018 (poslední doložená platba pojistného) celkem na pojistném částku ve výši 63.000 Kč (ve výpočtu 42 plateb ve výši běžného pojistného 1.500 Kč), kterou je Instituce povinna Navrhovateli jako bezdůvodné obohacení z neplatné Pojistné smlouvy vydat.

Námitku Instituce, že není pasivně legitimovaná co do výše provize, kterou následně vyplatila Pojišťovacímu zprostředkovateli, finanční arbitr odmítá jako nedůvodnou a odkazuje na rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 5. 11. 2012, sp. zn. 28 Cdo 3911/2011, ze kterého vyplývá, že v případě vypořádání vztahů v rámci neplatné smlouvy jsou ve vzájemném vztahu pouze její smluvní strany: „Otázka aktivní i pasivní věcné legitimace v případě vydání bezdůvodného obohacení získaného na základě neplatné či zrušené smlouvy je v judikatuře Nejvyššího soudu konstantně řešena: "Z [dikce] ustanovení § 457 obč. zák. vyplývá, že spočívá-li bezdůvodné obohacení v plnění na základě neplatné smlouvy, jsou ve vzájemném vztahu pouze její účastníci; to platí bez ohledu na to, zda se v souvislosti s plněním z neplatné smlouvy obohatil i někdo jiný nebo zda v souvislosti s plněním z této smlouvy došlo k bezdůvodnému obohacení i na úkor někoho jiného" (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 5. 5. 2005, sp. zn. 33 Odo 351/2004...)“.

5.6 Úrok z prodlení

Podle § 517 odst. 2 starého občanského zákoníku platí, že „[j]de-li o prodlení s plněním peněžitého dluhu, má věřitel právo požadovat od dlužníka vedle plnění úroky z prodlení, není-li podle tohoto zákona povinen platit poplatek z prodlení; výši úroků z prodlení a poplatku z prodlení stanoví prováděcí předpis“.

Právo požadovat úroky z prodlení vyplývá přímo ze zákona a jediným předpokladem, který pro vznik tohoto práva starý občanský zákoník v § 517 odst. 1 vyžaduje, je, aby byl dlužník

s plněním svého dluhu v prodlení, protože platí, že „[d]lužník, který svůj dluh řádně a včas nesplní, je v prodlení. [...]“.

Nejvyšší soud v rozhodnutí ze dne 29. 3. 2001, sp. zn. 25 Cdo 2895/99, dovodil, že „[b]ezdůvodné obohacení tedy představuje závazkový právní vztah, z něž pohledávka vzniká tomu, na jehož úkor se jiný bezdůvodně obohatil, a dluh tomu, kdo obohacení získal. Jestliže tento dluh (povinnost vydat bezdůvodné obohacení) nespočívá v povinnosti vydat věc, nýbrž v povinnosti platební, je nepochybné, že jde o dluh peněžitý, s jehož řádným a včasným nesplněním spojuje ustanovení § 517 obč. zák. nepříznivý důsledek vzniku prodlení na straně dlužníka s právem věřitele požadovat vedle plnění i úroky z prodlení.“

K otázce splatnosti bezdůvodného obohacení zaujímá Nejvyšší soud konstantní stanovisko, že „bezdůvodné obohacení představuje závazkový právní vztah, z něž pohledávka vzniká tomu, na jehož úkor se jiný bezdůvodně obohatil, a dluh tomu, kdo obohacení získal, přičemž bezdůvodné obohacení patří mezi nároky, u nichž není zákonnou úpravou stanovena splatnost pohledávek vzniklých z tohoto právního titulu, doba plnění je u nich obvykle vázána na výzvu věřitele podle § 563 obč. zák., teprve výzvou k plnění se dluh stává splatným a dlužník je povinen splnit dluh prvního dne poté, kdy byl o plnění věřitelem požádán“ (viz rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 7. 4. 2010, sp. zn. 28 Cdo 4260/2009).

Jelikož úroky z prodlení jsou podle § 121 odst. 3 starého občanského zákoníku příslušenstvím pohledávky, mají akcesorickou povahu a sledují tedy osud hlavní pohledávky. Právní vztah z úroků z prodlení je zároveň vedlejším (akcesorickým) závazkovým vztahem, neboť pojmově může vzniknout jen, pokud byl založen hlavní závazkový vztah, od kterého se vztah z úroků odvíjí. V projednaném případě to znamená, že promlčení části nároku má vliv na právo na úroky z prodlení. Judikatura Nejvyššího soudu k této otázce zaujímá stejné stanovisko: „[p]ovinnost platit úroky a úroky z prodlení nemůže trvat déle, než trvá závazek hlavní. Splněním dluhu (závazku) nebo jeho zánikem z jiného důvodu zaniká (končí) také povinnost platit úroky a úroky z prodlení jako vedlejší (akcesorický) závazkový právní vztah; zůstává tu jen povinnost zaplatit dospělé úroky a úroky z prodlení. Dojde-li k promlčení hlavního závazkového právního vztahu, nemůže se takový právní následek uplynutí času nevztahovat k závazku vedlejšímu (akcesorickému). I když promlčení úroků běží (může běžet) samostatně, je - jak vyplývá z výše uvedeného - nepochybné, že se promlčí, dojde-li k promlčení závazku dlužníka vrátit z důvodu úvěru poskytnuté peněžní prostředky, ledaže by byla jen ohledně nich promlčecí doba stavena nebo přetržena“ (viz rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 11. 12. 2007, sp. zn. 21 Cdo 761/2007).

Finanční arbitr z emailové komunikace mezi Navrhovatelem a Institucí doložené Navrhovatelem dne 3. 10. 2018 zjistil, že Navrhovatel vyzval Instituci k vydání bezdůvodného obohacení emailem dne 16. 2. 2018, Instituce odpověděla na tento email zprávou ze dne 18. 2. 2018. Výzva k vydání bezdůvodného obohacení byla tedy Institucí prokazatelně doručena dne 18. 2. 2018 a Instituce se dostala do prodlení s vydáním bezdůvodného obohacení ve výši nepromlčeného pojistného zaplaceného do dne výzvy k vydání bezdůvodného obohacení dne 20. 2. 2018. Nepromlčené pojistné činí ke dni výzvy k vydání bezdůvodného obohacení (tedy ke dni 16. 2. 2018) částku 51.000 Kč (34 plateb po 1.500 Kč).

Finanční arbitr zjistil, že Navrhovatel hradil běžné pojistné i po odeslání výzvy Instituci k vydání bezdůvodného obohacení, přičemž dne 11. 4. 2018 Navrhovatel podal návrh na zahájení řízení k finančnímu arbitrovi. Finanční arbitr považuje návrh na zahájení řízení před finančním arbitrem co do hmotněprávních účinků, které může vyvolat, za žalobu. Podle judikatury Nejvyššího soudu žaloba představuje kvalifikovanou výzvu dlužníkovi, aby uhradil vzniklý dluh (srov. např. rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 21. 11. 2012, sp. zn. 33 Cdo 1713/2011, ve kterém Nejvyšší soud konstatoval, že „[z]a kvalifikovanou výzvu se považuje i žaloba či jiné podání soudu (srovnej rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 2. 2003, sp. zn. 28 Cdo 1853/2002, uveřejněný v Souboru pod č. C 1746). Odvolací soud v souladu s judikaturou soudů dospěl k závěru, že splatnost pohledávky žalobkyně nastala

dne 25. 4. 2009 (den následující po doručení žaloby žalovanému)...“). Protože od výzvy k vydání bezdůvodného obohacení do dne podání návrhu na zahájení řízení zaplatil Navrhovatel další 2 platby pojistného, a to dne 21. 2. 2018 ve výši 1.500 Kč a dne 21. 3. 2018 ve výši 1.500 Kč, přísluší Navrhovateli úrok z prodlení z těchto dvou plateb ode dne 27. 5. 2018, tedy od druhého dne po doručení návrhu na zahájení řízení Instituci.

Úprava výše úroků z prodlení, příp. poplatku z prodlení je kogentní povahy, což znamená, že se nelze od ní odchýlit (viz rozhodnutí Nejvyššího soudu ze 17. 3. 2005, sp. zn. 33 Odo 1117/2003: „Ustanovení § 517 odst. 2, věta za středníkem, obč. zák. účastníkům dohodu o jiné výši úroku z prodlení výslovně nezakazuje, nemožnost přijetí odchylné smluvní úpravy však vyplývá z povahy tohoto ustanovení. Uvádí-li se v něm, že „výši úroku z prodlení a poplatku z prodlení stanoví prováděcí předpis“, nenechává gramatický výklad tohoto ustanovení prostor pro úvahy, zda lze výši úroku z prodlení či poplatku z prodlení stanovit jinak, tedy ani dohodou účastníků.“).

Výši zákonného úroku z prodlení upravuje s účinností od 1. 1. 2014 nařízení vlády č. 351/2013 Sb., ze dne 16. října 2013, kterým se určuje výše úroků z prodlení a nákladů spojených s uplatněním pohledávky, určuje odměna likvidátora, likvidačního správce a člena orgánu právnické osoby jmenovaného soudem a upravují některé otázky Obchodního věstníku, veřejných rejstříků právnických a fyzických osob a evidence svěrenských fondů a evidence údajů o skutečných majitelích (dále jen „Nařízení o výši úroků z prodlení“). Vztah mezi tímto nařízením a předchozím nařízením vlády č. 142/1994 Sb., ze dne 8. června 1994, kterým se stanoví výše úroků z prodlení a poplatku z prodlení podle občanského zákoníku a kterým se stanoví minimální výše nákladů spojených s uplatňováním pohledávky, ve znění změnového nařízení č. 180/2013 Sb., ze dne 26. 6. 2013, upravuje § 19 odst. 1 Nařízení o výši úroků z prodlení, který stanoví, že „[v]ýše úroku z prodlení, k němuž došlo přede dnem nabytí účinnosti tohoto nařízení, se řídí nařízením vlády č. 142/1994 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto nařízení.“

Podle § 2 Nařízení o výši úroků z prodlení platí, že [v]ýše úroku z prodlení odpovídá ročně výši repo sazby stanovené Českou národní bankou pro první den kalendářního pololetí, v němž došlo k prodlení, zvýšené o 8 procentních bodů.

Prvním dnem kalendářního pololetí, ve kterém došlo k prodlení s vydáním bezdůvodného obohacení ve výši 51.000 Kč a i ve výši 3.000 Kč, byl den 1. 1. 2018, výše repo sazby stanovená Českou národní bankou k uvedenému datu byla 0,5 % p.a. Výše úroků z prodlení je tedy u tohoto bezdůvodného obohacení ročně 8,5 % (0,5 + 8 procentních bodů).

6 K výrokům nálezů

Finanční arbitr na základě shromážděných podkladů a po jejich právním posouzení zjistil, že Pojistná smlouva je absolutně neplatná, protože jsou neplatná ujednání o počátečních, správních nákladech a o rizikovém pojistném, která jsou neoddělitelná od dalších ujednání Pojistné smlouvy. Finanční arbitr určil neplatnost Pojistné smlouvy ve výroku nálezů, aby byla najisto postavena práva a povinnosti smluvních stran dosud trvajících pojištění.

Finanční arbitr shledal, že se Instituce z neplatné Pojistné smlouvy bezdůvodně obohatila a po zohlednění námitky promlčení, kterou Instituce důvodně vznesla, rozhodl o tom, že je Instituce povinna vydat Navrhovateli bezdůvodné obohacení ve výši 63.000 Kč s úrokem z prodlení ve výši 8,5 % ročně z částky 51.000 Kč od 20. 2. 2018 do zaplacení a z částky 3.000 Kč od 27. 5. 2018 do zaplacení. Ve zbývajících částech finanční arbitr návrh Navrhovatele zamítl, protože je promlčený.

Podle § 17a zákona o finančním arbitrovi platí, že „[v] nálezů, jímž arbitr vyhovuje, byť i jen zčásti, návrhu navrhovatele, uloží současně instituci povinnost zaplatit sankci ve výši 10 % z částky, kterou je instituce podle nálezů povinna zaplatit navrhovateli, nejméně však 15 000 Kč. Zaplacení 15 000 Kč uloží i v případech, kdy předmětem sporu není peněžitá částka. Sankce je příjmem státního rozpočtu.“ V tomto případě je Instituce povinna zaplatit

sankci ve výši 15.000 Kč, protože 10 % z částky, kterou finanční arbitr Navrhovateli přiznal, nepřekračuje minimální sazbu sankce podle § 17a zákona o finančním arbitrovi ve výši 15.000 Kč. Sankce je příjmem státního rozpočtu a Instituce je povinna ji zaplatit ve lhůtě a způsobem uvedeným ve výroku IV. tohoto nálezu.

Na základě všech výše uvedených skutečností rozhodl finanční arbitr tak, jak je uvedeno ve výrocih tohoto nálezu.

Poučení:

Proti tomuto nálezu lze podle § 16 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi do 15 dnů od jeho doručení podat písemně odůvodněné námitky k finančnímu arbitrovi. Práva podat námitky se lze vzdát. Včas podané námitky mají odkladný účinek.

Podle § 17 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi, nález, který již nelze napadnout námitkami, je v právní moci.

Mgr. Monika Nedelková
finanční arbitr

Doručuje se
Navrhovatel – do vlastních rukou na adresu ■■■
Instituce – datová schránka zástupce 5pcgssn

